
Kartlegging av naturmangfold i forbindelse med planer om utbygging på Tumyrhaugen

Nittedal kommune

Miljøfaglig Utredning, notat 2017–N44

Dato: 31.01.18

KARTLEGGING AV NATURMANGFOLD I FORBINDELSE MED PLANE OM UTBYGGING PÅ TUMYRHAUGEN NITTEDAL KOMMUNE

Av Helge Fjeldstad, Miljøfaglig Utredning AS, Oslo.

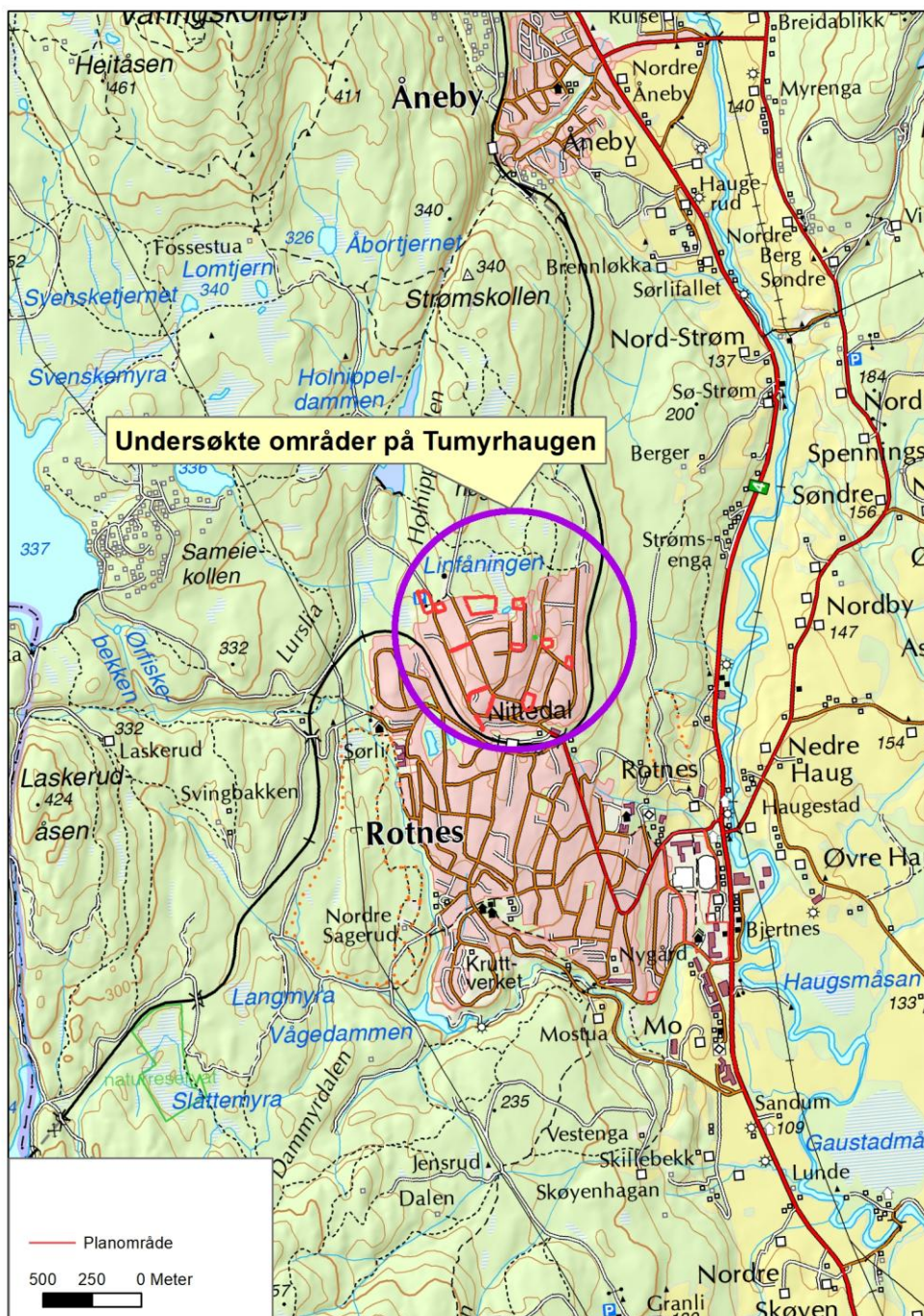
Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: Helge Fjeldstad
	Prosjektmedarbeider(e):
Oppdragsgiver: Nittedal kommune	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Henrik Schmidt,
Referanse: Fjeldstad, H. 2017. Kartlegging av naturmangfold i forbindelse med planer om utbygging på Tumyrhaugen, Nittedal kommune. Miljøfaglig Utredning notat 2017-N44.	
Referat: Miljøfaglig Utredning AS har registrert naturmangfold i forbindelse med planer om utbygging på flere områder på Tumyrhaugen i Nittedal kommune. Ingen nye naturtyper ble registrert. En rekke svartelistede arter ble registrert. Ved en eventuell utbygging bør det tas hensyn slik at ikke svartelistede arter spres ved masseforflytning.	

Forsidebilde: Dammen på Mattismyra. Foto: Helge Fjeldstad

1	Innledning.....	3
2	Planområdet	4
3	Metode.....	4
4	Naturmangfold	5
5	Naturtyper	6
6	Rødlistearter	7
7	Fremmede arter.....	7
8	Vurderinger i forhold til utredningskrav i naturmangfoldloven.....	10
9	Avbøtende tiltak	12
10	Oppfølgende undersøkelser	12
11	Risiko og sårbarhetsanalyse - ROS.....	12
12	Kilder	13

1 Innledning

På oppdrag fra Nittedal kommune har Miljøfaglig Utredning AS utført en kartlegging av naturmangfold i forbindelse med plane om utbygging i flere områder på Tumyrhugen i Nittedal kommune. Det er laget et eget notat for delområdet der det er planer om barnehage (Granstua gbnr. 15/55 og 15/56) da denne hastet å få ferdig.

Figur 1 Skisse over planområdet

2 Planområdet

Eksisterende reguleringsplan for Tumyrhaugen skal endres. I arbeidet med planen undersøkes det blant annet om det kan legges til rette for frittliggende boligbebyggelse i områder som i dag har uhensiktsmessige arealformål. Det skal dessuten legges til rette i planen for barnehage på gbnr. 15/55 og 15/56, gangveier/gangstier og utfartsparkering der det i dag er regulert (men ikke fullstendig opparbeidet) utfartsparkering.

Det er fra før bestilt kartlegging av amfibier i dammen på Mattismyra (Linfåningen) innenfor planområdet i løpet av april-mai 2017.

Figur 2 Kart over planområdet (Nittedal kommune 2017).

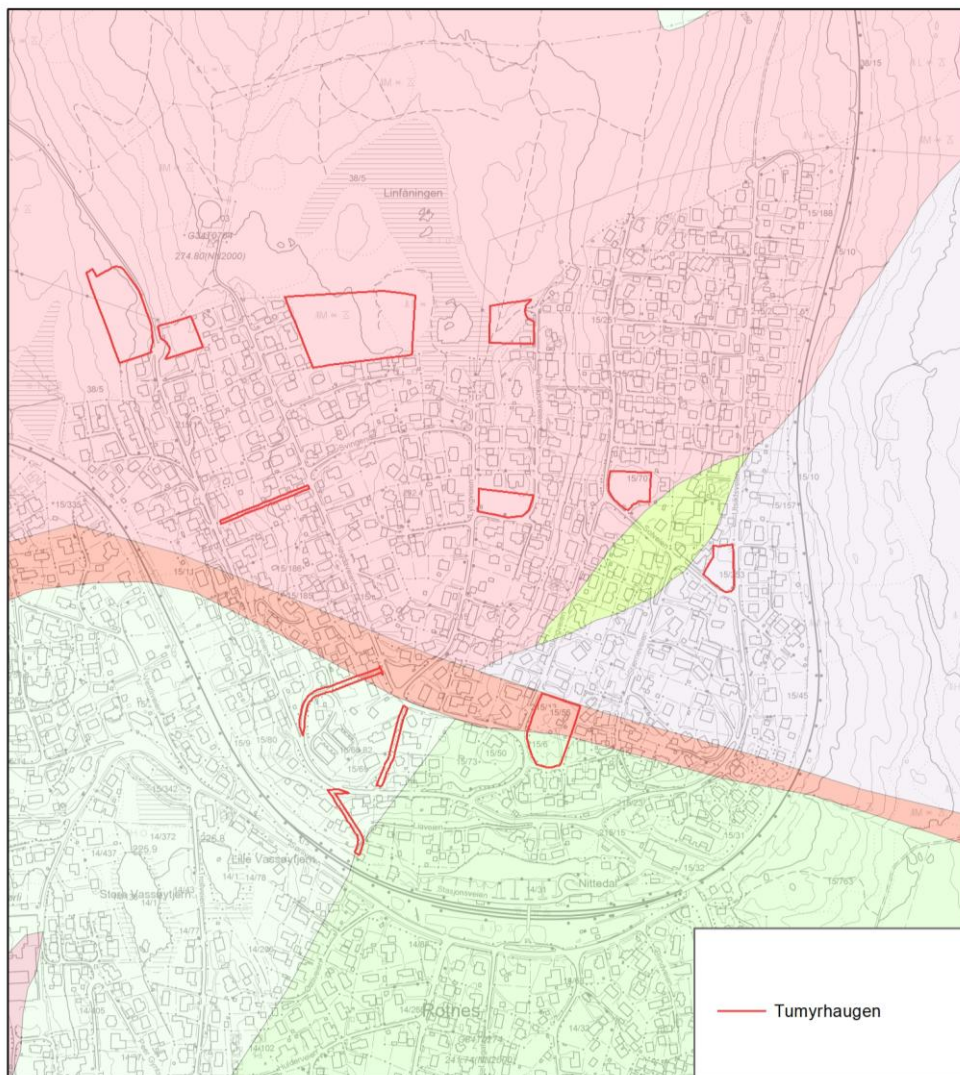
3 Metode

Som tematisk grunnlag for verdivurderinger benyttes DN-håndbok 13 for kartlegging av prioriterte naturtyper (Direktoratet for Naturforvaltning 2007), samt forekomst av rødlistearter med grunnlag i Henriksen og Hilmo (2015) og rødlistede naturtyper etter Lindgaard & Henriksen (2011). I tillegg til dette kommer eventuell relevant faglitteratur omkring arter og miljøer sin sårbarhet, egen kunnskap om deres utbredelse i regionen mv. Alt dette blir sammenfattet i en vurdering med grunnlag i utredningskravene som er stilt i §§8-12 i Naturmangfoldlova.

Området ble befart 28.08.2017 og 31.08.2017. Registrerte svartelistearter er lagt inn i databasen artsobservasjoner.

4 Naturmangfold

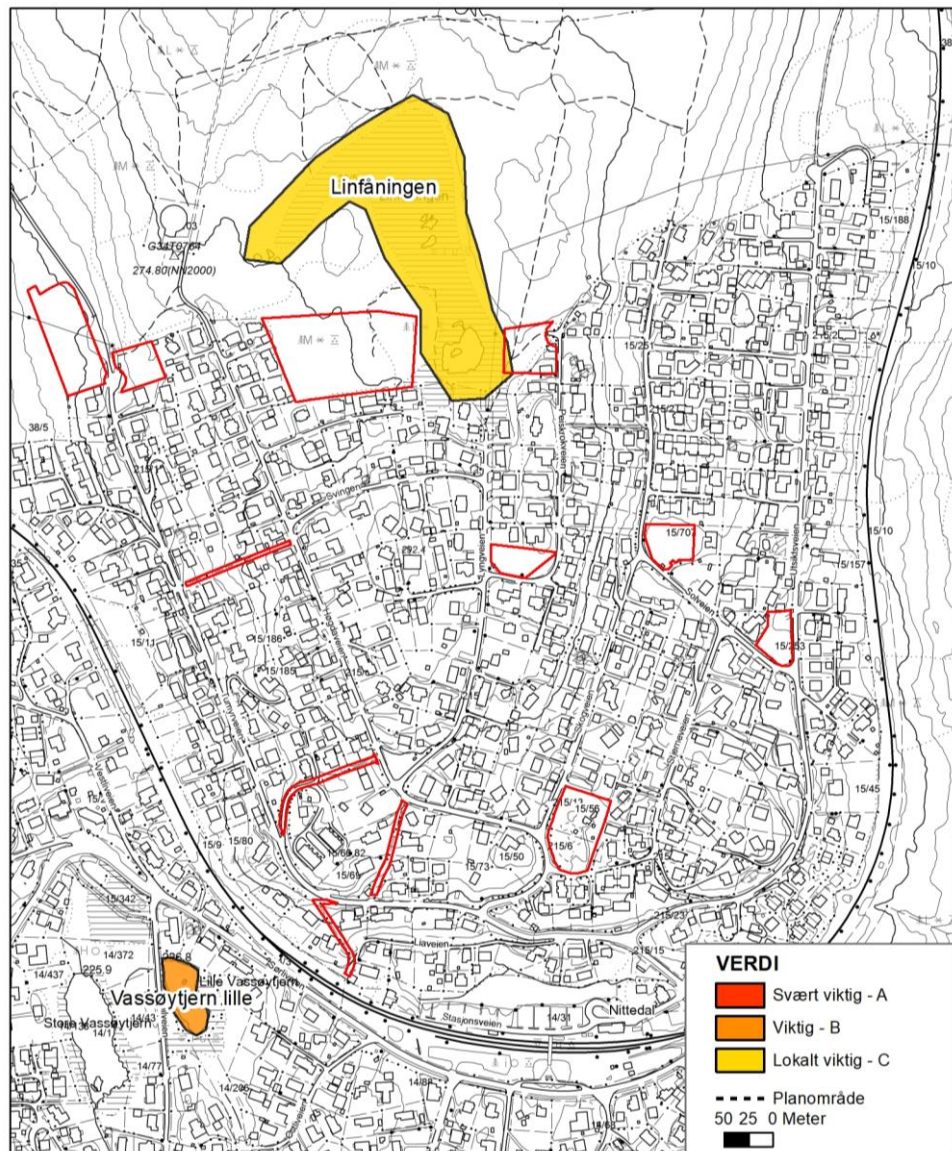
Planområdet er lokalisert omkring Tumyrhaugen som ligger rett nord for Nittedal stasjon. Det utgjør en rekke mindre arealer som ligger spredt i bebyggelsen. Berggrunnen er kalkrik i søndre del, jfr kart. Det er lite løsmasser i området som er forholdsvis grunlendt.

Figur 3 Planområdet lagt oppå berggrunsskart der rød farge i nordvest er kalkfattig normarkitt, mens grønne farger er kalkrike bergarter av kambrisk alder, lys fiolett i øst er gneis. (<http://geo.ngu.no/mapserver/berggrunnWMS>).

5 Naturtyper

Ingen nye naturtyper ble registrert i området under befaringen. Under følger kart over eksisterende tilgrensede naturtyper. Linfåningen er en lavlandsmyr av lokal verdi. Lokaliteten ligger i umiddelbar nærhet til 2 av de registrerte områdene. Tjernet sør i naturtypen Linfåningen ble våren 2017 undersøkt med hensyn på amfibier og det ble da ikke registrert verken amfibier eller fisk (Sandaas 2017 in prep.).

Figur 4 Planområdet kommer så vidt inn på lokaliteten Linfåningen, lokalt viktig (C) (gult område).

6 Rødlistearter

Forekomst av rødlistearter er ofte et vesentlig kriterium for å verdsette en lokalitet. Gjeldende norske rødliste kom i 2015 (Henriksen & Hilmo 2015). Der er IUCNs kriterium for rødlisting av arter (IUCN 2005) brukt i rødlistearbeidet, og dette har bl.a. ført til at en del arter med store forekomster, men med dokumentert tilbakegang, har blitt ført opp på rødlista. Rødlistekategoriene med rangering og forkortelser er (med engelsk navn i parentes) :

- RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)
- CR – Kritisk truet (Critically Endangered)
- EN – Sterkt truet (Endangered)
- VU – Sårbar (Vulnerable)
- NT – Nær truet (Near Threatened)
- DD – Datamangel (Data Deficient)

Ellers vises det til Henriksen & Hilmo (2015) for nærmere forklaring av inndeling, metoder og utvalg av arter for den norske rødlista. Der er det også kortfattet gjort rede for hva slags miljø artene lever i og viktige typer trusler.

I området ble ingen rødlistearter registrert på utbyggingsområdene.

Figur 5 Gravmyrt (SE) i område 10 (se kart under). Foto: Helge Fjeldstad

7 Fremmede arter

Norsk svarteliste for arter ble første gang presentert i 2007 (Gederaas m.fl. 2007). I den forbindelse ble det for første gang i Norge gjennomført en risikovurdering av fremmede

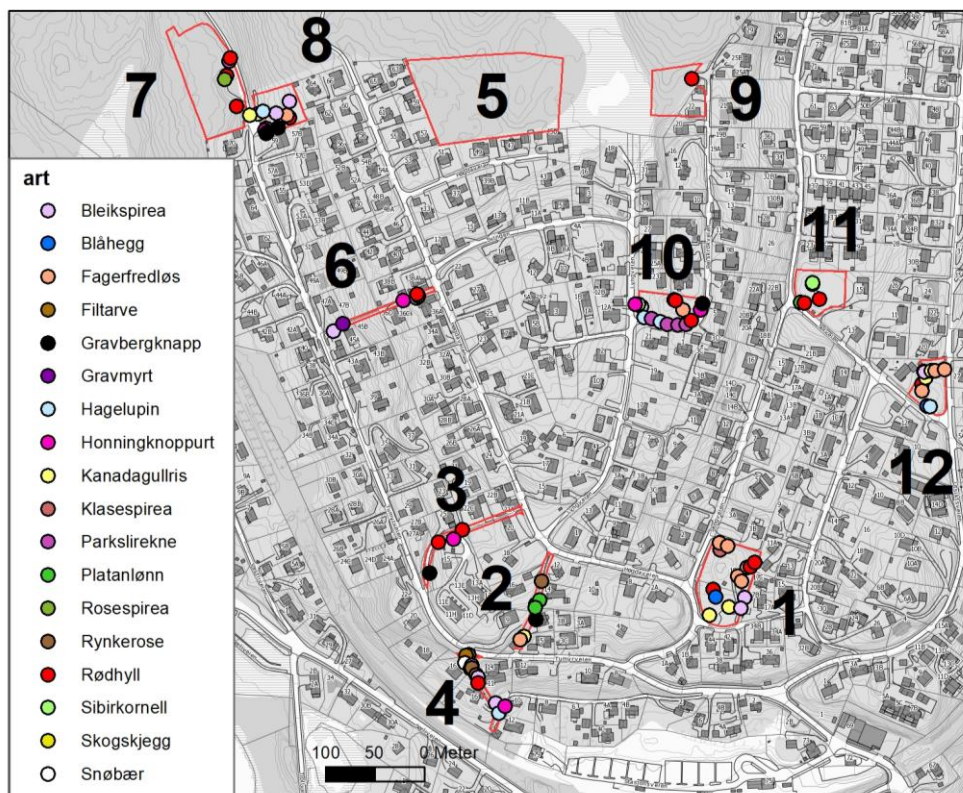
arter, og i alt 217 av 2483 kjente fremmede organismer i Norge ble vurdert. I 2012 ble en ny svarteliste publisert (Gederaas m.fl. 2012) der en bruker en ny og oppdatert metodikk for risikovurdering. Artene ble fordelt på fem kategorier:

- SE – Svært høy risiko (Arter som har en sterk negativ effekt på norsk natur)
- HI – Høy risiko (Arter med stor spredning, og med en viss økologisk effekt eller stor økologisk effekt med en avgrenset spredning)
- PH – Potensielt høy risiko (Arter med svært avgrenset spredningsevne, men stor økologisk effekt – eller omvendt)
- LO – Lav risiko (Arter med lav risiko har lav eller moderat spredning og middels til svake økologiske effekter)
- NK – Ingen kjent risiko (Arter uten kjent spreiding og ingen kjente økologiske effekter)

I området ble ikke overraskende en rekke svartelistede arter registrert. Dette skyldes naturlig spredning fra nærliggende hager og spredning som følge av dumpet hageavfall. Bare i ett område (område nr 5) ved Linfåningen i nord ble de ikke registrert svartelistearter. I tabellen under er svartelisteartene som ble funnet listet opp. Disse er også lagt inn i artskart. Ingen av artene er der de vokser i dag noen trussel for registrerte naturtyper i området.

Tabell 1 Oversikt over svartelistede arter som ble funnet i utbyggingsområdene på Tumyrhaugen.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Risiko kategori	Forekomst områdenr (se kart)
Fagerfredløs	<i>Lysmanchia punctata</i>	HI	1,2,8,10,12
Hagelupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>	SE	4,8,10,12
Kanadagullris	<i>Solidago canadensis</i>	SE	1,2,8,10,12
Sibirkornell	<i>Swida alba</i>	HI	11,
Honningknoppurt	<i>Centaurea montana</i>	HI	3,4,6,8,10
Gravmyrt	<i>Vinca minor</i>	SE	6,10
Blåhegg	<i>Amelanchier spicata</i>	SE	1,12
Filtarve	<i>Cerastium tomentosum</i>	SE	4,6,8
Platanlønn	<i>Aces pseudoplatanus</i>	SE	2,11,
Gravbergknapp	<i>Phedimus spurius</i>	SE	2,3,4,8,10
Rynkerose	<i>Rosa rugosa</i>	SE	2,4
Parkslirekne	<i>Reynoutria japonica</i>	SE	7,10
Skogskjegg	<i>Aruncus dioicus</i>	HI	12
Snøbær	<i>Symphoricarpos albus</i>	PH	4
Rødhyll	<i>Sambucus racemosa L</i>	HI	1,2,3,4,6,7,8,9,10,11,12
Klasespirea	<i>Spirea xbillardii</i>	PH	1,7
Bleikspirea	<i>Spirea xRubella</i>	HI	1,4,6,8,12

Figur 6 Oversikt over svartelistearter i området. NB kartet viser ikke totaldekningen av artene, men antyder hvor på området de finnes. Nummerene på områdene finnes igjen i tabellen over.

Figur 7 Svartelistearten Parslirekne (SE) i onråde nr 10 (gnr/bnr 15/467). Foto: Helge Fjeldstad

8 Vurderinger i forhold til utredningskrav i naturmangfoldloven

Her vurderes §§ 8-10, mens §11 om prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaveren, samt §12 om prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder overlates til utbygger selv å besvare.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

“Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.”

Denne fagrapporten er utarbeidet for å vurdere verdier og konsekvenser på naturmangfoldet i utredningsområdet. Utredningen har vært basert på standard metodikk for verdisetting og konsekvensvurderinger. Kartleggingene har fanget opp både arters forekomst i området, utbredelsen til ulike naturtyper og tilstanden til naturtyper er beskrevet. Det har vært lagt vekt på forekomst av rødlistede arter og verdifulle naturtyper, med grunnlag i nasjonale oversikter over slike.

Gjennom både generelle vurderinger av omfang og spesifikke vurderinger av verdisatte lokaliteter er virkningene av planlagt tiltak på dem gjennomgått. Vurderingene er basert på generell kunnskap om artene sine krav til livsmiljø og naturtypenes viktige kilder til variasjon.

§ 9 Føre-var prinsippet

“Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak”.

Kunnskapsgrunnlaget, gjennom datainnsamlingen vurderes som relativt godt.

Usikkerheten knyttet til forekomst av naturtyper (og rødlistearter) er vesentlig redusert gjennom registreringene som nå foreligger. Det er imidlertid behov å anvende føre-var-prinsippet for utbyggingsprosjektet mht planer for masseforflytning slik at ikke svartelistearter spres.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

“ En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for”.

Området er utbygd og sterkt påvirket fra før, og ny utbygging vil ikke endre belastningen på økosystemet i området.

Figur 8 Svartelistearten platanlønn (SE) i vegkant ved område 11. Foto: Helge Fjeldstad

9 Avbøtende tiltak

Det bør lages en tiltaksplan for håndtering av fremmede arter i planområdet. Planen bør omfatte tiltak i forbindelse med bortkjøring av masser, samt tiltak for å redusere svartelistertene i området. Dette kan dreie seg og slått, tildekking, lusing, sprøyting etc.

10 Oppfølgende undersøkelser

Det er ikke registrert behov for oppfølgende undersøkelser i området.

11 Risiko og sårbarhetsanalyse - ROS

Som del av oppdraget ble også sannsynlighet, konsekvens og risiko for sårbar flora, sårbar fauna/fisk, verneområder og vassdragsområder vurdert i henhold til metode for slike vurderinger (DSB 2017).

Risikomatrisen under benyttes til å vurdere sannsynlighet og konsekvens av tiltaket.

		Konsekvens				
		Ufarlig (1)	En viss fare (2)	Farlig (3)	Kritisk (4)	Katastrofalt (5)
Sannsynlighet	Meget sannsynlig (4)					
	Sannsynlig (3)					
	Mindre sannsynlig (2)					
	Lite sannsynlig (1)					

Figur 9 Risikomatrise for vurdering av sannsynlighet og konsekvens.

Under følger vurderingene for planområdet Tumyrhaugen:

	Aktuelt?	Sannsynlighet	Konsekvens	Risiko	Kommentar/tiltak
Er området utsatt for risiko for sårbar flora?	Ja	2	2		En lokalt viktige naturtype ligger i planområdet.
	Aktuelt?	Sannsynlighet	Konsekvens	Risiko	Kommentar/tiltak
Er området utsatt for risiko for sårbar	Nei				

fisk/fauna, verneområder og vassdragsområder?					
---	--	--	--	--	--

	Aktuelt?	Sannsynlighet	Konsekvens	Risiko	Kommentar/tiltak
Kan planen /tiltaket medførerisiko for: Sårbar flora?	Ja	2	2		Den lokalt viktige naturtype ligger helt i utkanten av planområdet og vil i liten grad bli berørt. Det lages en plan for håndtering av fremmede arter i planområde

	Aktuelt?	Sannsynlighet	Konsekvens	Risiko	Kommentar/tiltak
Kan planen /tiltaket medførerisiko for sårbar fisk/fauna, verneområder og vassdragsområder?	Nei				

12 Kilder

Artsdatabanken 2017. Tjenesten Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/>.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 2017. DSB veileder. Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging. Metode for risiko og sårbarhetsanalyse i planleggingen.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Trondheim.

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Miljødirektoratet 2016. Naturbase dokumentasjon. Biologisk mangfold. Arealis-prosjektet. Internett: <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>

NGU 2017. Løsmassekart på nett <http://geo.ngu.no/kart/losmasse/>